

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SERİ B. CİLT V. SAYI I. 1955

ORMANCILIKTA PROPAGANDA ÖNEM VE LÜZUMU, VASITALARI, ORGANİZASYONU

(Türkiye, Yakın Doğu ve Orta Doğu memleketleri
göz önünde tutulmak suretile)

Yazan:

Doçent Dr. S. İnal

I

Giriş

Propaganda lâtince yaymak mânasına gelen *propagare* kelimesinden alınmıştır. Bir tarife göre "Hususî bir doktrinin veya icraatın yayılmasına hizmet eden herhangi bir teşekkül, sistemli bir plân veya düzenli bir harekettir." ¹. Diğer bir tarife göre de "Neşir ve ilân maksadile yapılan ve geniş çevrelerde tesir icrasını hedef tutan her nevi faaliyettir" ².

"Propagandanın gayesi, kanaat ve tavr-u hareket üzerinde müessir olmaktır" ³. Yahut da "Propaganda, sosyolojik bir anlam olarak fikrî mânâda tesir icra etmenin bir formunu temsil eder. İnsanların muayyen bir maksadı kendiliklerinden kabul etmelerini, icaplarını yerine getirmelerini ve bunu daha başkalarına yaymalarını plânlı bir şekilde sağlamak ister" ⁴.

Propaganda, gerek sosyâl mânâda ve gerekse reklâm dediğimiz iktisadî mânâsile denilebilir ki, insanlık tarihi kadar eskidir. Bütün tarih boyunca din, mezhep ve devlet müessesleri, askerî kumandanlar, politik önderler, felsefî ekol ve sosyal sistem sahipleri fikir ve düşüncelerini yapmak için, muhitlerini ikna ve geniş insan kütleleri üzerinde tesir icra etmek istemişlerdir. Tıpkı bunun gibi insanlar, gerek şahıs ve gerekse cemiyet olarak mallarını beğendirmek ve daha fazla satabilmek için türlü vasıtalara başvurmuşlardır. Geniş mânâsile propaganda, çok zaman ikna edici ve fakat bazan da zorlayıcı vasıtalar kullanmıştır.

1) Shorter Oxford Engl. Dictio. 1944.

2) Der grosse Brockhaus, Bd. 15, 1933.

3) Encycl. Brittanica, Vol. 18. 1948.

4) Der grosse Brockhaus, Bd. 20, 1935.

Propaganda kelimesi, ilk defa, Katolikliği korumak, kuvvetlendirmek ve daha geniş ülkelere yaymak maksadile Papa XV. Gregory tarafından 1622 yılında kurulan misyonerler cemiyetine verilmek suretile kullanılmıştır. Roma Katolik Kilisesini bu türlü tedbirler almaya zorlayan sebep, Rönesans ve Reformasyon hareketlerinin başlaması, Avrupanın Orta Çağdaki din birliğinin çözülmesi ve bilhassa Kuzey Avrupa memleketlerinde protestanlık ceryanlarının geniş ölçüde yayılmasıdır.

Ancak propaganda kelimesinin buradaki kullanılışı, bir aksiyonu ifade etmekten ziyade bir statüyü temsil etmiştir. Bundan sonra propaganda kelimesi, herhangi bir doktrinin yayılmasına hizmet eden organizasyonlara ad olarak verilmeğe başlanmıştır. Fakat daha sonraları bizzat yayılmak istenen doktrinlere izafe edilmiş ve daha sonra da yayma gayesine hizmet eden metotlara alem olmuştur¹.

Malûm olduğu üzere propaganda, müsbet ve menfi mânada olmak üzere iki şekilde kullanılır. Müsbet mânada propaganda, bir şeyi methetmek, beğendirmek ve dolayısıyla ikna ederek benimsetmek suretile olur. Menfi mânadaki propaganda ise, muhtelif şekil ve dereceleriyle daha ziyade karalamayı ve kötülemeyi güder.

İnsanlar, propagandanın gerek müsbet ve gerekse menfi tesirinden her zaman faydalanmış ve onu gayelerinin gerçekleşmesi uğrunda müessir bir vasıta olarak kullanmışlardır. Buna bilhassa cemiyetlerin harp ve inkılâb gibi ideolojik karakter arzeden patolojik safhalarında, fiziki ve ekonomik mahiyetteki rekabet ve ihtilâfların meydana çıkardığı kriz anlarında ihtiyaç duyulmuştur. Bu gibi hallerde propagandadan daima faydalanılmış ve insan kütlelerinin hâdiseler üzerinde düşüncelerine vakit bırakılmadan harekete getirilmeleri, yahut da bu olaylar hakkında düşünmeleri tamamen önlenmek istenmiştir.

Propaganda, ondokuzuncu yüzyıldan sonra bilhassa önem kazanmış ve cemiyet hayatının her safhasında büyük ölçüde rol oynamaya başlamıştır. Vaktile memleket hudutları içinde mahsur kalan propaganda, zamanımızda memleket sınırları dışına taşan ve dünya ölçüsünde önem taşıyan bir mahiyet almıştır. Her iki dünya harbi esnasında savaş halindeki devletlerin cephe gerilerinde ve tarafsız memleketlerde bu alanda ne büyük gayretler sarfettiklerini ve bu sayede ne büyük başarılar sağladıklarını hep biliyoruz. Tıpkı bunun gibi, propaganda, bilhassa birinci dünya harbinden sonra iktisadî hayatımızın hemen her sahasına çeşitli reklâm vasıtaları halinde sokulmaya başlamıştır. Bugün, her memlekette her türlü iktisadî ve ticarî teşebbüs, reklâm yapmaktan azâde kalamamakta ve bu uğurda sarfolunan paralar milyarları aşmaktadır. Son zamanlarda bazı memleketlerin hükümet organizasyonunda, propagandanın başlı başına bir

1) Lambert, Richard, "Propaganda" London, 1945.

vekâlet makamını işgal etmesi, bunun, modern cemiyet hayatında ne derece önem kazandığını göstermeye yeter bir delildir.

İnsanların bütün tarih boyunca devam edegelen ideolojik, iktisadî ve siyasî ihtilâf ve rekabetleri bugün de aynı şekilde sürüp gitmekte ve hattâ bu uğurda yapılan mücadele daha da şiddetlenmekte ve propagandaya olan ihtiyaç da o nisbette artmaktadır. İşte bu sebeptir ki propaganda, modern cemiyet hayatının dinî, siyasî, askerî, iktisadî, sosyal, kültürel hemen hemen hiç bir sahasının müstağni kalmıyacağı kuvvetli bir silâh haline gelmiş bulunmaktadır.

II

ORMANCILIĞIN PROPAGANDAYA OLAN İHTİYACI

Her memleketin ormancılık teşkilâtı, o memleketin ormancılık politikasını gerçekleştirmekle mükelleftir. Bu politikanın esasları, her devletin tarihî realitelerine, tabii şartlarına, ekonomik sosyal ve kültürel zaruretlerine göre hazırlanır ve orman kanununda ifadesini bulur.

Ormancılık müessesesi, normal şartlar altında çalışıldığı takdirde memleketin ve yettiği takdirde dış piyasanın ham madde ihtiyaçlarını karşılar; birçok vatandaşlara iş sahası ve kazanç vasıtası olmakla hem sosyal - ekonomik hem de sosyal - politik sahada faydalı bir vazife görür. Yurt toprağının korunmasında, su rejiminin ayarlanmasında ve ekstrem iklim şartlarının tesviye edilmesinde hayatî bir rol oynar. Memleketin güzelleşmesi, halkın sıhhatı ve kültürü üzerinde büyük ölçüde müsbet tesir icra eder.

Ancak itiraf etmek lâzımdır ki, ormancılığı bu anlatılan şekli ile, yani normal şartlar altında yürütmek ve ormanın bütün fonksiyonlarını ifa ettirmek yeryüzünde pek az memlekete nasip olmuştur.

Gerek dünya ormancılık tarihi ve gerekse günümüzün ormancılık durumu bu acı gerçeği bütün çıplaklığı ile göstermektedir.

Mâlûm olduğu üzere ormanlar, düzenli bir ormancılığın mevcut olmadığı ilk devrelerde tıpkı hava ve su gibi, bir tabiat vergisi telâkki olunmuş, her türlü tasarruf düşüncesinden ve ihtiyat endişesinden uzak olarak bir orta malı halinde alabildiğine israf olunmuşlardır.

Daha sonraki devirlerde hükümetler, ormanlarla ancak gelir kaynağı sağlanması bakımından alâkalanmış ve uzağı gören bir zihniyetle, esaslı ormancılık politikası tedbirleri almamışlardır. Diğer taraftan halk, itiyat haline gelen bir alışkanlıkla tahripkâr faydalanmasına devam edegelmiştir. Ancak ormansızlaşmanın fecî âkıbetleri belirdikten, ham madde tedariği güçleştikten, yurttan huzur ve emniyet içinde yaşama tehlikeye düşükten sonradır ki, devletler, ormanların istismar zihniyeti ile kullanılma-

sına son vermeğe, ilmi ve teknik esaslara dayanmak suretiyle ormancılık politikası esaslarını tesbit etmeğe ve ormancılık işlerini kurdukları hususî teşkilâtla yürütmeğe başlamışlardır.

Bununla beraber, birçok memleketlerde ve bu arada Türkiye'de, ormancılık politikasının (orman varlığını tesbit, tahdit, tescil, geniş mânası ile koruma, işletme v.s. gibi) ana prensiplerini kanunlar yapılmasına, maksada yetecek idarî organizasyon kurulmasına, öğretim ve araştırma müesseselerinin faaliyette bulunmasına rağmen dilendiği şekilde yürütmek mümkün olamamıştır.

Bu durumu doğuran sebepler üzerinde burada ayrı ayrı durulmıyacaktır. Bizim asıl işaret etmek istediğimiz nokta, tâbir caizse, bütün bu sebeplere sebep olan diğer mühim bir âmildir ki, o da, yanlış orman telâkkisi ve ormancılığın vazifelerinin bütün vatandaşlar tarafından, lâyıki ile ve hakikî mânası ile anlaşılmamış olmasıdır. Bu yüzdendir ki, ormancı kendi teknik çalışma sahası üzerinde iş istiklâline sahip değildir. İstikrarlı bir ormancılık politikası ona emniyet içinde çalışma imkânı hazırlayamamıştır. Meslek mensubu, millet namına gördüğü iş için, milletin hemen her sınıf ferdi ile mücadele zorundadır. Bu gibi memleketlerde ormancının en büyük ıztırabı, kendisine tevdi edilen vazifeyi anladığı mânada yapamayışdır. Ormancı, teknik bilgisini ve enerjisini asıl yerinde sarfetmek imkânından mahrum bulunmakta ve memleket ve millet varlığının belli başlı unsurlarından birisini teşkil eden ormanın günden güne harcanmakta ve harap olmakta bulunmasını görmek ve bunu önleyememek bahtsızlığı içinde ıztırıp çekmektedir.

Ormanın hakikî değeri hakkındaki anlayışsızlık, esefle söylemek lâzımdır ki, derece farkı bulunmakla beraber, dünyanın bir çok yerlerinde mevcuttur. Nitekim umumî kültür seviyesi hayli yükselmiş olan İngiltere gibi memlekette bile, halkın münevver kimselerin ve hattâ devlet adamlarının orman telâkkisi ve ormanın faydaları hakkındaki bilgilerinin eksikliğinden şikâyet edilmekte ve herkesten evvel politika adamlarının bu konularda tenvir edilmeleri lâzım geldiği ileri sürülmektedir ¹.

Koroleff aynı şekilde Kanada'da halkın orman ve ormancılık konuları hakkındaki eksik ve yanlış bilgisinden, ormancının halkla mücadele halinde olduğundan şikâyet etmekte, iş, idare ve politika adamlarının ayrı ayrı bu hususlarda tenvir edilmeleri lâzım geldiğini ısrarla ifade etmektedir ².

Jeyadew Hindistandaki durumu daha trajedik bir dille tasvir etmekte ve Hindistan ormancılığının oldukça eski bir kuruluş tarihi bulunmasına rağmen halkın bu konudaki bilgisinin cahil tabaka arasında hemen yok denecek derecede az, münevver tabaka arasında da bundan pek fazla ol-

1) The Empire Forestry Association "The Forest, Forestry and Man" London 1941.

2) Koroleff, A., "Forest Management and The people" Forestry chronicle. (24) 2, 1948.

madığını esefle kaydetmekte ve Hindistan ormanlarının bugünkü perişan durumunda halkın bu umumî bilgisizliğinin büyük ölçüde payı bulunduğunu iddia etmektedir³. Ormancılığı ileri olan memleketlerin ormancılık literatürlerine bakılacak olursa, bunu, o memleketlerde de yükselen çeşitli şikâyetler halinde müşahede etmek mümkündür ve yine bu sebeptendir ki, her memleketin gerek devlet ormancılık teşkilâtı ve gerekse ormancılıkla ilgili teşekkülleri orman anlamının yayılması ve hakikî değeri ile anlaşılması uğrunda gayret sarfetmeği lüzumlu görmekte ve bu maksatla maddî manevî fedakârlıktan çekinmemektedirler.

Bir taraftan dünya nüfusunun bugüne kadar görülmemiş bir hızla artmakta olması, diğer taraftan umumî hayat standardının yükselmekte bulunması, orman mahsullerine ve bizzat ormanın varlığına karşı duyulan ihtiyacı daha büyük bir şiddetle hissettirmektedir. Bir taraftan ihtiyacın artması, diğer taraftan orman varlığının gün geçtikçe azalmakta olması, milletlerarası bir orman dâvasının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Bu müvazenesizlik, yani fizik ve moral mânadaki ihtiyaçla, mevcut imkân arasındaki fark, Yakın ve Orta Doğu gibi iklim şartları orman yetişmesine esasen az müsait olan memleketlerde uçurum denecek kadar büyüktür. Ormanca zaten fakir olan bu memleketler bütün tarih boyunca muharebe, muhaceret ve istilâlar gibi büyük insan hareketlerine sahne olduklarından orman varlıklarının çoğunu kaybetmişlerdir. Ayrıca bu memleketlerde hâlen umumî kültür seviyesi ile ilgili olarak halkın orman ve ormancılık hakkındaki bilgisi, ormancılığı ilerlemiş olan memleketlere nisbetle, çok daha noksandır. Yine esefle söylemek lâzımdır ki, münevver kimseler arasında da orman mefhumu lâıyık ile anlaşılmuş değildir. Münevverlerimiz bir çoğu ormanı hâlâ fizik ihtiyaçlarımızı karşılayan tabii bir servet ve bitmez tükenmez bir hazine olarak telâkki ederler. Onun sosyal ve kültürel hizmetleriyle mâşerî hüviyet taşıyan millî bir varlık olduğunu bilmezler. Türkiye'nin bazı geniş ve nisbeten zengin ormanlık sahalarını görerek bu ormanların daha yüzlerce sene memleket ihtiyacını karşılayabileceğini iddia eden münevver kimselere rastlanmıştır. Halbuki hakikat odur ki, Türkiye ormanlarının umum sahası 10,5 milyon hektardır ve bunun, umum memleket sahasına nisbeti ancak % 13 kadardır. Kaldı ki Türkiye ormanlarının ancak % 36 sı verimli yani prudoktif olan orman, geriye kalan % 64 kısmı ise, uzun yıllar bakım ve himayeye muhtaç olan verimsiz, bozuk ormanlardır. Bir memleketteki ormanlık saha nisbetinin ancak umum memleket sahasının % 30 unu bulduktan sonra o memlekette orman varlığı bakımından normal bir durumun bahis konusu olabileceği göz önüne getirilirse, Türkiye'nin ormanca ne derece fakir olduğu kendiliğinden ortaya çıkmış olur.

3) Jeyadew, T., "Propaganda in Forestry" Indian Forestry. 73 (5) 1947 (219-222).

Bütün bu memleketlerde yalnız orman sevgisi değil, ağaç ve topyekûn tabiat sevgisi ve saygısı da eskiye nisbetle çok azalmış bulunmaktadır. Gün geçtikçe çıplaklaşan dağlarımız, çoraklaşan ovalarımız, bu acı gerçeğin hazin birer şahididirler. Birer vatan zıyneti olan değerli av hayvanlarımızın, deniz, göl ve nehirlerdeki nâdir balıklarımızın gün geçtikçe azalması, hattâ bazılarının tamamen ortadan kaybolması, tabiata karşı olan bağlılığımızın çözülmüş ve sarsılmış olmasından ileri gelmektedir. Kasabalarımızın ve köylerimizin arzemiş oldukları durum da, tabiat ve yuva güzelliğini takdirdeki ölçülerimizin kısırlaşmış ve estetik zevklerimiz zayıflamış olması ile ilgilidir. Bu suretle memleket güzelliğini korumadaki ve bakımlarını sağlamadaki ihmalemiz, ne yazık ki artmış ve hattâ tahrip etme temayüllerimizle elele vermiş bulunmaktadır.

Aslında insan, tabiatın bir parçası olarak onunla her ân ilgilidir ve her insanın ruhunda tabiate karşı bir sevgi ve saygı mevcuttur. Fakat bu sevgi ve saygı şuurlaşmış bir fikir haline getirilmedikçe diğer çeşitli sebeplerle zayıflamağa mahkûmdur.

Kısaca arzedilen bu sebepler dolayısıyledir ki, ormancı, münevver ve cahil geniş halk kütlesinin umumî yardım ve müzaheretinden mahrum olmakta ve hattâ bazı ahvalde sabotajlar ve tamamen düşmanca muamelelerle karşı karşıya kalmaktadır. Son yıllarda Türkiye ormancılığının, memleket ormanlarının korunması uğrunda, ölü ve yaralı olarak hayli sayıda kurban vermiş olması, ne kadar elem vericidir.

Kanaatimizce gerek memleketimizde ve gerekse diğer benzeri memleketlerde ormancılık politikası prensiplerini sadece kanun yolu ile gerçekleştirmek mümkün değildir. Bunu söylemekle ormancılığı selâmetle yürütmenin ancak halkı tenvir etmekle mümkün olacağını iddia etmek istemiyorum. Fakat fikirlerimizi anlatmadıkça, ideâllerimizi benimsetmedikçe ve mevzuumuzu bütün halka, bir ormancının sevdiği gibi sevdirmedikçe işimiz çok çetindir. Ormancılığın ana şartları sağlanmadıkça propagandanın, beyhude bir gayret ve heder edilen külfet ve masraf olabileceği de hatıra gelebilir. Bu gerçeği kısmen kabul etmekle beraber, propagandanın için için işleyen bir silâh halinde, gayeyi sağlamada büyük rolü olacağına da inanmak lâzımdır.

Önce ormancılık, dâvasının ne olduğunu bütün değeri ile halka anlatmak, öğretmek, benimsetmek ve sevdirmek zorundadır. Gerek cahili ve gerekse münevveri, ormancılık işlerinin yürütülmesi için kazanmak zarureti vardır. Vatandaşları bu hususta tenvir etmedikçe kendilerini muahaze etmeğe hakkımız yoktur. Bunları ancak mazur görmemiz lâzımdır. Birleşmiş milletlere ait (FAO) Gıda ve Ziraat Teşkilâtının ormancılık kısmı, bu teşkilâta dahil olan memleketlerde ormancılık propagandasının bir şeklini temsil eden ağaç bayramları ile ilgili olarak neler yapıldığı ve neler yapı-

lacağı hakkında bir anket açmıştır¹. Bu ankete cevap veren 49 muhtelif memleket, bu yolda nasıl çalıştıklarını veya çalışmak üzere hazırlık yaptıklarını yazmışlar ve ayrıca merkezden mümkün olan ve kendilerine yardımcı dokunabilecek malûmat istemişlerdir. Bu ankete verilen cevaplar, ihtiyacın dünya ölçüsünde ve umumî bir ihtiyaç olduğunu açıkça göstermektedir. Bu memleketlerden yalnız İsviçre, bir ağaç bayramı veya ağaç günü yapılmasına ihtiyaç olmadığını, zira İsviçre'de genç ihtiyar, kadın ve erkek herkesin ağacın ve ormanın kıymetini takdir ettiğini ifade etmiş, bununla beraber bu çeşit tedbirlerin ormancılığı geri olan bazı memleketler için tavsiyeye şayan olabileceği mütalâasında bulunmuştur.

İsviçre'nin ormancılık bakımından olan bu mes'ut durumuna gıpta etmemek elde değildir, ancak bu mertebeye ulaşabilmenin ve bu çeşit propaganda tedbirlerine müstağni kalabilmenin yüzlerce yıllık bir çalışmanın mahsulü olduğunu da unutmamak lâzımdır.

Bu sahadaki faaliyetin bilhassa gençlik ve câhil halk kütlesi üzerinde teksif edilmesinde zaruret vardır. Câhil halk tabakasını tenvir etmenin, hâli kurtarmada büyük rolü olacaktır. Gençliği yetiştirmek ise, istikbâli kazanmak demektir.

Ormancılığı ilerlemiş olan memleketler hep bu yoldan yürümüşlerdir. Birleşik Amerika'nın haklı ve isabetli olarak köylü halkı tenvir ve gençliği terbiye etmede, nekadar ısrarla durduğu hepimizin malûmudur. Sonra unutmamak lâzımdır ki, ormancılık, her memleketin ekonomik, sosyal ve kültürel problemleriyle karşılıklı münasebetleri bulunan ve onlarla sıkı sıkıya bağlı olan geniş bir organizmayı temsil eder. Bu organizmanın başarılı olabilmesi, organların arasında düzenli bir ahengin mevcudiyetine bağlıdır. Güttüğü ve yürütmek istediği dâva, topyekûn milletin dâvası olduğu için, bu dâvaya bütün milletin katılmasını istemekten daha tabii bir şey olamaz.

Türkiye'nin ve aynı rejyonda bulunan ve az çok aynı şartları haiz olan memleketlerin orman konusu üzerinde hassasiyetle durmalarında hayati bir zaruret vardır. Zira bu memleketlerin ana karakterini ziraat ve hayvancılık teşkil eder. Halbuki gerek ziraatın ve gerekse hayvancılığın ormanla olan ilgisi gayet sıkidır. Bu gölgelerde ormancılığı düzenlemedikçe ve orman anlamını değıştirmedikçe ne ziraati, ne hayvancılığı gerektiği şekilde emniyet altına almak mümkün olamaz. Bu memleketlerin toprak ve su faktörleri minimum faktörler halindedir. Bunların en mükemmel koruyucusu ve en mükemmel düzenleyicisi şüphesiz ormandır. Bu halile orman, bahis konusu ülkelerin baş eksistens faktörüdür. Bu bölgeler hâlen yeşilin hasretile kavruılmaktadırlar. Bu yerlerin bozkırlaşan rengini ağaç ve or-

1) FAO, Asia - Pasific - Forestry commission 1952 No. 69, 1952 pp. 6. "World Festival of The Trees".

manla yeşile boyamak, güneş yanıği yüzlere ve susamış gönüllere yeşilin huzur ve sükûn sağlayan serinlik ve saadetini serpmek lâzımdır. Bu ise, bir taraftan kanun yolu ile diğer taraftan da hemen her medenî teşebbüs ve teşekkülün faydalandığı isabetli ve makûl bir propaganda ile mümkün olur. Bu ihtiyaç, ormancılık alanında dünyanın her tarafında şiddetle hissedildiği içindir ki, ormancılık politikası prensiplerini tesbit ve bunları üye devletlere tavsiye eden Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teşkilâtı (FAO), bu prensipler arasında ormancılık propagandasına yani halkın ormanların değerleri hakkında geniş ölçüde tenvir edilmesine de hususi bir yer vermiş bulunmaktadır¹. Türkiye ve benzeri memleketlerin bu çok kuvvetli ve modern silâhtan daha fazla faydalanmaları ve her sınıf halkın akli selimine ve hissine hitabeden düzenli bir propaganda ile bu alandaki faaliyetlerini bir kat daha arttırmaları lâzımdır.

III

PROPAGANDA VASITALARI

Orman ve ormancılık mefhumları hakkında halka gerekli bilgiyi vermek ve eşkidenberi mevcut olan yanlış kanaatleri esaslı bir şekilde değişikliğe uğratmak, ancak muhtelif propaganda vasıtalarından faydalanmak suretiyle olur. Bu vasıtaların seçilmesi, o memleketteki ormancılık imkân ve ihtiyaçlarına ve bir de o memleketin ekonomik, sosyal ve kültürel durumuna göre taayyün eder. Biz burada en ziyade Türkiye ve benzeri memleketlerde, hâlen veya yakın gelecekte faydalanılması mümkün olan vasıtalar üzerinde duracak ve bunlar hakkındaki düşüncelerimizi kısaca hülâsa edeceğiz. Ancak bu vasıtaları ayrı ayrı incelemeye başlamadan önce hemen hepsi için bahis konusu olabilecek umumî bir kaç noktaya işaret etmek yerinde olur.

Propaganda, **muhtevası** itibariyle ister akla, isterse hisse hitap etsin, maksada uygun olmalı ve anlatılmak istenen şey tamamen ve açıkça temsil ve ifade olunmalıdır. Eğer propaganda vasıtası şekli bir mahyet arz ediyorsa bu takdirde **haricî görünüşünün** cazip ve zevki selim ile hazırlanmış olmasına bilhassa dikkat etmelidir. Ayrıca **takdim ve tertip** bakımından da kusursuz olması mutlaka sağlanmalıdır. Menfi mânada tenkide uğrayabilecek propaganda vasıtası, gayeyi sağlamada başarısız olur. Hattâ bazan aksi tesir yaratabilir. Bu itibarladır ki, propaganda vasıtasının umumî efkâra arzında bu sayılan hususların mutlaka gözönünde tutulması ve ihmal edilmemesi lâzımdır.

1) Principles of Forest policy "FAO, Report of The 6th Session of The conference (19 nov. - 5 Dec. 1951, Rome 1952, page 64-68).

1.

Yazı ile propaganda

Bu başlık altında birbirile olan yakın münasebetleri bakımından şu vasıtaları toplamak yerinde olur:

- a) Kitap,
- b) Broşür,
- c) Mecmua,
- d) Yevmî gazete,
- e) Karikatür,
- f) Takvim.

Kitap ve broşürlerle mecmua ve yevmî gazetelerin propaganda makaleleri ya öğretici gaye güden teknik karakterli meselelere tahsis olunurlar; yahut da bunlar daha ziyade ormanın, ağacın ve tabiatın estetik değerlerini belirten ve umumî mahiyet arzeden edebî karakterli eserler halinde olurlar. Birinci guruba dahil olanlar arasında bilhassa ilk ve orta okullar, meslek okulları ve askerî birlikler için hazırlanacak kitap ve broşürler yer alırlar. Bu eserlerde, icabına göre ormancılık meseleleri ya toplu halde ele alınırlar veyahut da bu meselelerin ders kitapları içerisine münferit mevzular halinde işlenirler.

İkinci guruba girecek eser ve makaleler çok çeşitli olabilirler. Bunlar evvelâ nesir ve manzum halde yazılabilirler. Ormancılığı dolayısıyla konu yapan roman, hikâye, fıkra veya seyahatnameler halinde telif olunabilirler. Yahut da aktüel meselelere ait popüler makaleler halinde olurlar. Bu hususta memleketin tanınmış, edip, şair ve muharrirlerini teşvik etmek ve onları bu konularda eser yazmağa dâvet etmek gayet isabetli olur.

Mecmualar ya umumî mahiyette veyahut da meslek mecmuaları halinde olurlar. Fakat umumî mahiyetteki mecmualar içinde, münferit yazılar halinde neşriyat yapılması daha müessir olur. Zira propagandanın bilvasıta yapılanları, doğrudan doğruya yapılan propagandaya nisbetle, çok zaman daha randımanlı olmaktadır.

Bu grup içinde, üzerinde en çok önemle durulması lâzımgelen vasıta, **yevmî gazetelerdir**. Orman dairesinin bütün mensuplarının bu gazetelerle ilgilenmeleri, sâhip ve muharrirleriyle iyi dostluk münasebetleri kurmaları ve ormancılık hakkında müsbet neşriyat yapmalarını sağlamaları çok faydalı olur.

Karikatür, maksadı veciz ve düşündürücü bir şekilde ifade eden popüler bir yayın tarzı olduğundan propaganda vasıtaları arasında bunun da unutulmaması lâzımgelir. Memleketin çok okunan gazete ve dergilerindeki karikatürlerle tanınmış san'atkârları çeşitli vesilelerle ormancılık aktüalileri üzerinde eser vermeye teşvik etmek yerinde bir hareket olur.

Takvimler, duvar, masa veya cep takvimleri halinde olurlar. Duvar ve masa takvimlerinin bir çok kişiler tarafından görülüp okunacağı için, gerek muhtevaları ve gerekse şekil ve tertipleri bakımından bilhassa güzel ve cazip olmaları lâzımdır. Bunlara seçilmiş orman resimleri, ormancılık hakkında söylenmiş büyük kimselerin vecizeleri, atasözleri ve diğer ormancılık faaliyetini gösterir resim ve grafiklerle basit istatistikî malûmat işlenebilir. Nitekim Türkiye'de Ormancılar Cemiyeti tarafından yayınlanan duvar takvimleri nefâsetlerinin arzu edilen seviyede olmamalarına rağmen halk tarafından büyük ölçüde rağbet görmüşlerdir.

2.

Film, temsil ve müsamere

a) Filimler :

Film az zamanda çok şey öğretmesi, mevzuları el ile tutulur ve gözle görülür bir hale getirerek, meseleleri kavramağa yardım etmesi ve düşüncüyü kolaylaştırması ve bir de bilhassa cahil muhitlerde bir eğlence vasıtası yerine geçmesi bakımından, Türkiye ve benzeri memleketlerin ormancılığında en çok faydalanacağı bir propaganda vasıtasıdır.

Filimler yerli ve yabancı olabilirler. Yerli olanlar ya bizzat orman idaresi tarafından hazırlanırlar yahut da yerli şirketler tarafından çevrilirler. Cazip olmaları bakımından bu gibi filimlerin renkli ve sesli olmaları tercih edilmelidir. İdare elemanları tarafından alınacak filimler daha ziyade, tekrarı güç olan enteresan vak'aları tesbite tahsis olunmalıdır. Sinemalarda kısa haberler arasında gösterilecek bir kaç dakikalık filimler büyük ölçüde fayda sağlarlar. Bu arada ormanlardan güzel manzaralar, bilhassa su ve ormanın müştereken vücutte getirdiği memleket güzellikleri, av hayvanları ve ormancılığa ait muhtelif faaliyet sahneleri (ağaçlandırma, kesim, nakliyat, işleme, fabrikasyon v.s.) gibi mevzular üzerinde durulmalıdır. Bilhassa büyük, küçük su taşkınları ve âkıbetleri, bu arada şehir ve kasabaların halleri hemen filme alınarak ve ormanla irtibata getirtilerek izahlı bir şekilde seyirciye sunulmalıdır. Filimleri sinemalar dışında seyyar ekipler vasıtası ile okullarda, kırsalalarda, ormancılıkla ilgili cemiyet içtimalarında, gençlik ve izcilik teşkilâtında ve köylerde göstermelidir.

b) Temsiller ve müsamereler:

Ormancılıkla ilgili çeşitli mevzular hakkında güzel piyeslerin hazırlanması ve bunların bilhassa okullarda temsil edilmesi faydalı olur. Bu eserlerde ormancılık, ancak ve dolayısı ile bahis konusu edilmeli ve propaganda kokusunu taşımamalıdır. Seyirci, hâdiselerin tabii cereyanı ile ormancılığı öğrenmiş ve ormanı sevmiş olmalıdır. Uzun ve meslekî tirâtlar seyirci üye-

rinde sıkıcı, belki de reaksiyoner bir tesir yaratabilir. Bu eserler mensur ve manzum olabilirler. Edebi kaliteleri üzerinde hassasiyetle durmak lâzımdır.

Gerek merkez ve gerekse mahallî ormancılık teşkilâtı, okullarda, spor kulüplerinde, kışlalarda, izcilik teşekküllerinde zaman zaman müsamereler tertip edilmesini ve burada mesleki temsiller verilmesini teşvik etmeli, gerekirse maddî fedakârlıktan, malzeme ve eleman yardımından çekinmemelidir.

3.

Radyo ve konferans

a) Radyo ve televizyon:

Radyo ormancılığın en çok faydalanacağı propaganda vasıtalarından birisi haline gelmiştir. Geniş halk kütlelerine hitap etmek yalnız radyo ile mümkündür. Yazılı şeyleri okutmanın güçlüğüne karşılık, söylenenleri dinletmek elbette çok daha kolaydır. Radyonun kısa haberlerinden bilhassa istifade etmek lâzımdır. Çeşitli ormancılık faaliyetleri, yangın haberleri ve saire bu suretle halka kolayca ulaştırılmış olur. Ayrıca 5-15 dakikalık konuşmalar, skeçler ve diyaloglar basit bir dille yazılmalı ve basit hâdiseler halinde temsil olunmalıdır. Nitekim Ankara Radyosunun köylü saati neşriyatı bir çok vatandaşlarımız arasında büyük bir alâka uyandırmıştır. Radyodaki spikerlerin ne kadar iyi olurlarsa olsunlar zaman zaman değiştirilmeleri konu üzerinde umumî alâkayı kaybetmeme bakımından mühimdir.

Birleşik Amerika, İngiltere ve diğer Avrupa memleketlerinde televizyondan da ormancılık propagandası bakımından istifade edilmeğe başlanmıştır.

Nitekim Birleşik Amerika'da 1945 yılında başlanan münferit neşriyat, 1948 senesindenberi haftalık ağaç saati neşriyatı haline getirilmiş bulunmaktadır. Televizyon hiç şüphesiz Radyoya nisbetle çok daha mükemmel bir propaganda vasıtasıdır. Bilhassa renk müşkülü de hallolunduktan sonra ideal bir neşir vasıtası olacaktır. Televizyonun Amerika halkı arasında gördüğü rağbeti ve dolayısıyla çeşitli mevzulara yapmış olduğu hizmeti belirtme bakımından şu birkaç sayıyı vermek belki de enteresan olacaktır.

Birleşik Amerika'da verici televizyon istasyon sayısı, 1946 da yalnız 6 iken, 1952 yılında 112 ye çıkmıştır. Verilen malûmata göre bu sayı, 1957 de 1500 e yükselecektir. Alıcı televizyon sayısına gelince: Bu miktar, 1951 yılında 14 milyondur. Halbuki 1954 yılında bu sayı 40 milyona ulaşmıştır¹. Halen bizim için bahis konusu olamayacağından bu vasıta üzerinde durmağı

1) Carlson, E. Floyd, "Television and Forestry" Journal Forestry, 50 (10), 1953 (715-9).

lüzumsuz addediyorum. Ancak hazırlanmakta olan filimlerden daha sonraları televizyon vasıtasile fayda sağlanabileceği hesaba katılarak şimdiden ona göre hareket edilmesi yerinde olur.

b) Konferanslar:

Propagandacı ile muhatabı karşı karşıya getirmek gibi mükemmel bir imkânı bahşetmesi bakımından şüphesiz hem en eski hem de en kuvvetli bir propaganda şeklidir. Burada, söyleyen ve dinleyen yüz yüzedirler. Konferansların daha küçük ölçüdeki homojen halk guruplarına hitaben hazırlanması isabetli olur. Aksi takdirde dinleyicilerden bir kısmının, belki de büyük bir kısmının konferans esnasında uyuklamalarını tabii görmek lâzımdır. Küçük ve aynı seviyedeki halk guruplarıyla yapılan konuşmalarda ve hele münakaşalı konferanslarda hatibin dinleyici kütle arasında daha önceden bir kaç taraftar kazanmış olması ve onları kendi fikir ve kanaatlerine inandırmış bulunması her bakımdan faydalı ve lüzumludur. Bilhassa cahil halk guruplarıyla vâki olacak konuşmalarda nüfuzlu birkaç taraftara sahip olmak dâvayı inandırmada büyük ölçüde yardımcı olarak vazife görür.

Ormancılıkla ilgili bütün konferansları filimle ve projeksiyonla süslemek lâzımdır. Hattâ bu filim ve projeksiyon mevzularının mutlaka ormancılığa ait olması lâzım değildir. Bunun hem dinleyici toplama, hem de diğer kültür konularını aşılama bakımından faydası büyüktür. Bu da dolayısı ile yapılmış bir kültür hizmeti olur.

Konferansların zaman zaman câmiler ve diğer dinlere ait ibadethaneler içinde vaiz ve hutbeler halinde yapılmasını aslâ ihmal etmemek lâzımdır. Zira bütün Yakın ve Orta Doğu halkının dinî telkinlere karşı büyük bir istidadı mevcuttur. Bu hususta müftülerden, vâiz ve hatiplerle diğer din adamlarından da bol ölçüde istifade etmelidir.

4.

Sergi, afis (levha), fotoğraf, pul, ambalâj resimleri, yazılar v.s.

a) Sergi :

Ormancılık sergilerini muayyen yerlerde ve muayyen zamanlarda açılan milletlerarası fuarlardan veya memleket içi panayırlardan istifade etmek suretile tertiplemek lâzımdır. Bu türlü sergilerde ormancılığın vazifesi ana hatları itibarile resim, diyağram ve istatistiklerle halka anlatılmalı, mevcut ormanlar, sahaları, neveleri ve kaliteleriyle gösterilmeli ve ormanların sağlamış olduğu çeşitli faydaları halka anlatılmalıdır. Bilhassa orman mahsulleri, gerek ham madde halinde ve gerekse yarı işlenmiş ve tam işlenmiş şekillerile teşhir olunmalıdır.

Bunun haricinde gerek Orman Genel Müdürlüğünde ve gerekse Orman Başmüdürlüklerinde ve İşletme Müdürlüklerinde hol, koridor gibi müsait yerlere zengin materyal ile teçhiz edilmiş koleksiyonlar veya teşhir dolapları veya levhaları konmalıdır. Bunların transportabl ve materyali değiştirmeye müsait bir şekilde yapılması her bakımdan faydalı olur. Bu takdirde çeşitli maksatlarla (film göstermek, konferans vermek, ağaç bayramı v.s. gibi) başka taraflara taşınmaları ve her vesile ile kıymetlendirilmeleri mümkün olur. Gerek umumî yerlerdeki sergilerde ve gerekse dairelerdeki sergilerde teknik ifade yerine popüler bir ifade kullanılmalı ve izahlar gayet basit ve daha ziyade şekil ve resimle olmalıdır.

b) Afiş :

Ağacı, ormanı ve tabiatı korumağa ve maruz kalacağı tehlikelerini önlemeğe ve bu hayati unsurları millî birer varlık olarak sevdirmeye dair resim ve yazılarla süslenmelidir. Ana fikir, kısa ve veciz bir şekilde ifade olunmalıdır. Yazılar, daima okunaklı ve ifadeler basit olmalıdır. Bu afişlere konacak yazıların büyük din, devlet, ilim ve san'at adamlarına ait vecizler olması veyahut da ata sözlerinden seçilmesi başarı üzerinde müessir olur. Afişlerin tertibinde yazı, resim, çerçeve, renk, kompozisyon vesaire gibi afiş san'atının bütün icaplarına dikkat edilmelidir. Bunlar şehir ve köylerin umumî mahallerine, istasyonlara, iskelelere, işlek caddelere, tren, vapur, otobüs, tramvay gibi umumî nakil vasıtalarına, sinema ve tiyatro salonlarına ve benzeri yerlere tâlik olunabilirler. Bunlardan bir kısmını orman civarından ve içinden geçen yolların kavşak yerlerine sabit levhalar halinde yerleştirmek de gayet faydalı olur.

c) Fotoğraflar :

Çeşitli yazılı yayınlara ve sergilere kıymetli birer materyâl olarak hizmet etmek ve bazı afişlerin ve posta pullarının tertibinde faydalanılmak üzere fotoğraflar alınması ve bunların yayılması müsbet faydalar sağlar. Bu fotoğraflar küçük seriler halinde tanzim edilebileceği gibi, münferit resimler halinde de teksir olunabilirler. Bunların ormanlık mntıklarda mahalli kartpostallar halinde yayılmasına çalışmak faydalı olur. Bu türlü resimlerin satış hakkı şahıslara muayyen bir bedel karşılığında verilebilir. Bunlar, yayın maksadile yapılacak faydalanmalara karşı açık tutulmalıdırlar. Resimlerin mevzulara göre tasnif edilmesi ve bunlardan muntazam bir arşiv vücade getirilmesi hem tekrardan kaçınmak hem de faydalanmayı kolaylaştırmak bakımından mutlaka lâzımdır.

d) Posta pulları :

Memleketin ormanlık mntıklarına, millî parklarına ve çeşitli tabiat objelerine, enteresan ormancılık faaliyetlerine dair seri halinde pullar bas-

tırılması memleket ormanlarına yurt dışında ve içinde ilgi toplanması bakımından faydalı olur. Bunların milletlerarası kongreler münasebetiyle veya her sene yapılacak ağaç bayramlarında çıkarılması umumî alâkayı artırır.

e) **Ambalâj resimleri ve yazıları:**

Sigara, kibrit vesaire gibi fazla istihlâk olunan çeşitli maddelerin ambalâjları üzerine yapılacak bazı resimler veya bu ambalâjlar içine konacak faydalı yazılar da müsbet neticeler sağlamasına yardım ederler. Nitekim Türkiye'de sigara kutularının içine konan bazı yazılar hayli alâka uyandırmıştır. Ancak bu yazıların muhteva itibariyle mânidar, güzel yazılar olmasına bilhassa dikkat etmek lâzımdır. Çeşitli istihlâk maddelerinin (sigara, kibrit, çay, tuz, çikolata vesaire gibi) ambalâjları içine konacak yazıların veya resimlerin seriler halinde tertip olunması ve bu serileri toplayan ve tamamlayanlara bazı hediyeler verilmesi ve bunun gazetelerde ilân olunması da umumî alâkayı çekme bakımından faydalı olur.

5.

Örnek ormanlar, millî parklar, çeşitli demonstrasyon sahaları, geziler ve kamplar

a) **Örnek ormanlar :**

Memleketin muhtelif ve karakteristik yerlerinde bazı orman işletmeleri örnek işletmeler haline getirilmeli ve burada modern ormancılık tekniğinin bütün icapları tatbik edilmelidir. Bu işletmelerden öğretim, araştırma ve çeşitli tatbikat maksatları için fayda sağlandığı gibi, propaganda için de istifade etmelidir. Biraz sonra bahis konusu edeceğimiz gezilerin bir kısmı bu ormanlarda tertiplenmelidir.

b) **Millî parklar :**

Ormanlardan bir kısmının gerek estetik güzellikleri ve gerekse çeşitli özellikleri dolayısıyla, millî park olarak ayrılmasında zaruret vardır. Bütün medenî dünya bu sahada hayli faydalar sağlamaktadır. Millî parklardan ilim, san'at, ahlâk, terbiye, tabiat sevgisi, öğretim, eğlenme, dinlenme, sıhhat, spor ve turizm bakımından büyük ölçüde faydalar elde edilebilir. Millî park, buraya gelip giden her vatandaşa ağaca, ormana ve tabiata karşı bir ilgi ve sevgi yaratacaktır. Bu ilgiyi ve sevgiyi ne yazı, ne söz, ne de resim ve şekille elde etmek mümkündür. Bütün medenî dünyanın nimetlerinden faydalanmakta olduğu bu kaynaktan bizim de istifade etmemiz için bir mâni yoktur. Bahis konusu edeceğimiz geziler ve kamplar için millî parklar ideal birer sahadırlar.

c) **Demonstrasyon sahaları :**

Bunların ormancılık propagandası bakımından asgıyacağı faydalar da muhakkak ki büyük olacaktır. Propagandanın en kuvvetli şekli dâvayı gerek menfi ve gerekse müsbet mânada müşahhas misallerle anlatmak ve göstermektir. Bu maksada hizmet etmek üzere muhtelif sahaların tesbit ve bunların propaganda maksadile kıymetlendirilmesi isabetli olur. Bu arada tahrip faktörlerine ait tipik misâl teşkil edecek yerler menfi mânada birer propaganda konusudurlar. Meselâ: şiddetli bir erozyon sahası, yangın sahası, düzensiz otlatma sahası, izinsiz kesim sahası ve ormansızlaşmanın çeşitli âkıbetlerini gösteren yerler gibi...

Buna mukabil korunan ve bakımlı sahalar da müsbet mânada birer demonstrasyon sahası olarak kıymetlendirilebilirler. Meselâ: muayyen müddet otlatmadan menedilen bir sahadaki tabii gençleşmenin yanı başında ki açık bir saha ile kıyaslanması gibi. Diğer taraftan fidanlıklar, yeni kurulan ağaçlandırma sahaları da bu mânada mükemmel birer propaganda vasıtasıdır. Yeni ağaçlandırmaları bilhssa büyük halk kütlelerinin görebileceği yerlerde ve fakat her türlü koruma şartları temin edildikten sonra yapmalıdır. Bunlarla ormancının imkân verildiği takdirde neler yapabileceği, hem halka hem de devlet adamlarına gösterilmelidir. Ormancılığı müdafaada meslek adamının dayanabileceği en kuvvetli mesnet hiç şüphesiz bu türlü müsbet eserlerdir.

Demonstratif mahiyetteki faaliyetler, bazan enteresan bir metodun tatbikatına veya bir âletin kullanılmasına ait öğretici karakterde de olabilirler.

d) **Geziler ve kamplar :**

Örnek ormanları, millî parkları, çeşitli demonstrasyon sahalarını, yeni ağaçlandırmaları ve diğer mahallî ormanları her sınıf halka göstermek üzere geziler tertip edilmesi, okul öğrencilerine, askerî birliklere, gençlik ve izcilik teşkilâtına ve halk guruplarına ormanlarda kamp yerleri gösterilmesi, en müessir propaganda vasıtalarından birisi olarak mütalâa edilmek lâzımdır. Bu sayede ormancılığın yapmak istediği vazifeleri, bunlardan ne kadarının yapılmış ve ne kadarının da hangi sebepler altında yapılmamış olduğu açıkça gösterilmek ve izah edilmek mümkün olur. Ancak bu gezilerdeki açıklamaların kısa ve sıkıcı olmamasına ve seyahatlerin iyi şartlar altında cereyan etmesine dikkat etmek lâzımdır. Zira meslek dışı insanların ormancılık mesleğinin güçlüklerini hoş görmeleri ve tabii karşılımları çok zaman mümkün değildir.

En başta matbuat mensupları olduğu halde meb'usları, bazı memur guruplarını (kaymakam kursları gibi) ilim, din, san'at ve edebiyat sahasında tanınmış şahsiyetleri, meslek ve hayır cemiyetlerini, muhtelif mesleklerin kongre üyelerini, yukarıda sayılan ormanlık mntakalara götürerek

onları müsbet ve müşahhas müşahedelerle karşı karşıya bırakmak ve ormancılık dâvasına inandırmak, sonra da onların gerek kalemlerinden ve gerekse dillerinden faydalanmak suretile memleket umumî efkârında taraftar kazanmak gayet isabetli olur. Bu gezileri muayyen bir yere tahsis etmek mümkün olduğu gibi, turlar halinde tertip etmek de mümkündür. Bu teşebbüsleri her zaman çok geniş tutmağa ve büyük programlar hazırlamağa lüzum kalmadan her işletme çevresinde, hattâ her bölgede yapmağa çalışmalıdır. Gerektikçe idare bu hususta maddî fedakârlıktan çekinmemelidir. Nitekim memleketimizde bu şekilde yapılan bazı teşebbüsler çok iyi neticeler vermiş ve memleket ormancılığı tanınmış kalemler tarafından daha geniş muhitlere tanıtılmak mümkün olmuştur. Memleketin müsait olan yerlerinde çeşitli teşekküllere ve halk guruplarına, ormanlara zarar vermemek şartile çadırılı kamp yerleri gösterilmesi, su ve yakacak tedariki, emniyet ve irtibatın sağlanması gibi hususlarda yardım edilmesi de gayet isabetli olur.

6.

Müسابakalar ve mükâfatlar

Propaganda maksadile yapılacak müسابakalar ve bu müسابakalarda verilecek mükâfatlar ormancılığı çeşitli dâvalariyle tanıtmada büyük ölçüde rol oynarlar. Bu müسابakaların gazete, radyo gibi diğer yayın vasıtalarıyla umumî efkâra haber verilmesi alâkayı çekmesi bakımından faydalı olur. Ormancılık alanında yapılacak müسابakaları üç kategoride toplamak mümkündür:

a) Ormancılık propagandasına hizmet edecek eserlerin hazırlanması maksadile yapılacak müسابakalar :

Bunlar, yazılacak kitap, broşür, makale ve fıkralarla yapılacak karikatürler, radyo için hazırlanacak muayyen skeç ve diyaloglar hakkında olabileceği gibi, manzum ve mensur piyesler, film senaryoları ve afişler için de tertip edilebilirler. Ayrıca, ormancılıkla ilgili fotoğraf müسابakaları da yapılabilir. Bu müسابakalarda derece kazananlara, merasimle mükâfatları verilir. Mükâfatlar para olabileceği gibi, çeşitli orman mahsulleri veya orman mahsullerinden yapılmış eşya da olabilir. Zaten bu türlü propaganda eserlerinin hazırlanmasında kalifiye eser elde edilebilmesi için müsabaka yolu daima tercih edilmelidir.

b) Ormancılık işlerine ait müسابakalar :

Bu meyanda tertiplenecek müسابakalar hususî şahısların yaptıkları ağaçlandırma faaliyetleri, mevcut ormanlarının bakımları, orman mahsullerinin istihsalinde kullandıkları rasyonel metodları vesaire hakkında olur.

Bunların, teşhiri mahiyette birer müsabaka olamayacağı gayet tabiidir. Konular mahallî memurların raporlarıyla teklif edilir. Başarı ise, merkez teşkilâtının kontrolü ile sâbit olur. Bu gibi şahıslara veya müesseselere birer takdirname ve gerekirse nakdî mükâfat verilir, zaten bizim ormancılık mevzuatımızda ağaçlandırma hakkında benzeri hükümler mevcuttur ¹.

c) **Orman mahsulleri, işlenmeleri ve istimalleri hakkında müsabakalar:**

Bunlar, bilhassa sergilerde çeşitli kalifiye orman mahsulleri (aslî ve tâlî mahsuller) teşhir edecek orman sahiplerine, bu mahsulleri işleyen sanayi erbabına, yahut da en az odun sarfederek en fazla haruri enerji elde eden ocak tipi veya soba tipi âmillerine ve benzeri şahıs ve müesseselere verilir.

7.

Ağaç bayramları

Senenin muayyen mevsimlerinde her bölgede ağaç bayramları tertip edilmesi vatandaşların münasip sahalarda bizzat ağaç dikmeğe davet edilmesi lâzımdır. Ancak ve her şeyden önce bu bayramlarda dikilecek ağaçların koruma bakımından istikbâllerinin mutlaka emniyet altına alınması lâzımdır. Bu yapılmadıkça sarfedilen emeğe ve dökülen paraya yazık olur. Propagandanın reaksiyonu da hiç şüphesiz menfi şekilde tecelli eder. Bu bayramlara okulların, gençlik teşkilâtının, askerî birliklerin, diğer ilgili birliklerin ve mümkün olursa esnaf cemiyetlerinin iştirâklerini temin etmek lâzımdır.

Orman kanunumuzda ağaç bayramlarına ait hüküm mevcuttur. Fakat bu bayramlar bir elden idare edilmediği ve plânlaştırılmadığı için bugüne kadar umumî bir iştirâk havası yaratmamışlardır. Halbuki hâlen mekteplerde ayrıca konferanslar, sinemalarda filimler, radyoda konuşmalar, posta pulları, broşürler, afişler, orman gezileri vesairelerle bugünü bütün memlekete ve millete maletmek ve benimsetmek lâzımdır ve mümkündür.

8.

Şahsî ve resmî münasebetler

Ormancılık propagandasının klâsik metodları arasında yer almayan bu cihete bilhassa dikkati çekmek isterim. Bu konuyu ayrı bir propaganda vasıtası olarak saymış olmanın sebebi, muhitlerinde tamamen pasif kalan ve içtimâî hayata katılmadan âdeta münvezi bir hayat süren bazı meslekdaşlara rastlamış olmamızdır. Türkiye ve benzeri memleketlerde şahsî

1) Türkiye Cümhuriyeti "Orman Kanunu" 1937, sayı: 3116.

dostluğun ve tanışmanın mevcut işlerin yürütülmesinde büyük ölçüde rolü vardır. Bu ciheti göz önünde tutarak propaganda ile ilgili olsun, olmasın ve ne vazifede bulunursa bulunsun, her ormancının başta mahallî gazete mensupları, idarî ve askerî âmirler, diğer memurlar, tanınmış iş adamları, din adamları, öğretmenler, hâkimler, emniyet âmirleri ile tanışması ve onlarla iyi münasebetler tesis etmesi lâzımdır. Bu arada, mevcut meslek ve hayır cemiyetleri, avcılık, balıkçılık, binicilik ve diğer sporlarla ilgili teşekküller de göz önünde tutulmalıdır. Bundan başka bütün ormancılardan ilgili iş sahiplerini yakından tanımaları ve bilhassa köylü tabakası ile olan münasebetlerini derinleştirmeleri ve onları kendi bilgilerinden de faydalandırmaları lâzımdır. Bu hususî münasebetlere mütenazır olarak resmî iş sahasında da fikir teatisi ve iş birliği sağlanmalıdır.

IV

ORMANCILIK PROPAGANDASININ ORGANİZASYONU

Propagandanın, Türkiye'nin ve Türkiye gibi memleketlerin ormancılığı için ne derece önem taşıdığını ifade etmiş, bulunuyoruz. Meslek çalışmalarının başarılı olması için propagandaya lâyık olduğu önemi vermekte zaruret vardır. Hem bu önemi hem, de faaliyet sahasının gün geçtikçe genişlemekte olduğu gözönünde tutularak ve bu çalışmaların Orman Umum Müdürlüğüne bağlı müstakil bir şube müdürlüğü içinde toplanması isabetli olur kanaatindeyim. Türkiye'de ormancılık propagandası bugüne kadar Umum Müdürlüğe bağlı tedrisat şubesi içinde tedrisat ve neşriyat ile beraber yürütülmek istenmiştir. Fakat iş hacminin yeni propaganda vasıtaları ile hayli genişlemiş olması ve diğer taraftan bu vasıtanın yardımına eskiye nisbetle bilhassa son senelerde daha çok ihtiyaç hissedilmesi bu operasyonu zarurî kılmaktadır. Bir kanun mevzuu olan bu amelîyenin ifasına kadar propagandayı müstakbel organizasyonu göz önünde tutularak geliştirmeye çalışmak hazırlıklı olma bakımından faydalı olur.

Propaganda şubesi, propaganda vasıtaları bahsinde izah olunan ilk beş kısımdan tereküp eder ki, bunlar da şunlardır:

- 1 — Yazı ile propaganda
- 2 — Temsil ve müsamere
- 3 — Radyo ve konferans
- 4 — Sergi, afiş (levha), fotoğraf, posta pulu vesaire.
- 5 — Örnek ormanlar, millî parklar, demonstrasyon sahaları, geziler ve kamplar.

Bu kısımlara ilâveten bir de istihbarat (haberleşme) ve yayın kısmı tesis etmek lâzımdır. Başmüdürlüklerde aynı maksatla müstakil propaganda müdürlükleri ihdas olunması lâzımdır. Hattâ, mahallî ihtiyaca göre bu müdürlüğe bağlı kısım şefliklerinin kurulması da düşünülmelidir. Hâlen Başmüdürlüklerde propaganda işleri istatistik, eğitim, yayın ve basın işleri ile bir arada bir müdürün idaresi altında yürütülmektedir.

Kısımların vazifeleri bundan önceki bahiste zikredilmiş olduğundan burada tekrarlanmayacaktır. Sonuncu, yâni, altıncı kısmın vazifesi ise: Orman Genel Müdürlüğüne vâki olacak yerli yabancı resmî ve hususî sözlü ve yazılı her türlü suali cevaplandırmak, gerekli propaganda neşriyatını göndermek ve vermek, yerli ve yabancı neşriyatı tâkip ederek ilgilileri haberdar etmek, bunların nüshalarını ve kopyalarını sağlamak, kısımlarınca hazırlanmış her türlü baskı işlerini düzenlemek, tâkip etmek, telif ve abone işleri ile uğraşmak.

Orman Genel Müdürlüğünün tedrisat ve neşriyat şubesine ait yayın işleri (yalnız telif hakkı, baskı ve tevzi vazifeleri ile) bu kısma verileceği gibi, propaganda şubesinin muhtelif kısımlarınca hazırlanmış olan yayın işleri (telif hakkı, baskı ve tevzi işleri) tedrisat ve neşriyat şubesine de verilebilir. Bu takdirde propaganda şubesinin altıncı kısmı, sadece haberleşme işleriyle meşgul olur. Her kısım bir şef tarafından idare olunur. Şefler kendi kısımlarının âmiri olup şube müdürüne karşı mes'ul olurlar.

Gerek Müdürler ve gerekse şeflerle ekiplerde vazife alacak diğer memurlar, bu işe kabiliyetli ve bilhassa her sınıf halk arasına girebilecek kimselerden seçilmiş olmalıdır.

Görevli meslekdaşların güzel konuşma kabiliyetine sahip bulunması, hareketli, âzîmkâr, optimist, nüktedan olması başarı üzerinde tesir icra eder.

Yıllık iş plânı, şube müdürü ve kısım şefleri tarafından müşterek ve fakat ilgili resmî ve hususî müesseselerin ve gerektiği takdirde şahısların fikir ve mütalâaları alındıktan ve işbirliği sağlandıktan sonra hazırlanmalıdır. Yıllık bütçenin hazırlanması da aynı şekilde olmalıdır.

İş plânının hazırlanmasında muhatap olacak şahıslar göz önünde tutulmalıdır. Bu arada politika adamları, devlet memurları, matbuat mensupları, okullar, askerî birlikler, şehirlî halk, köylü halk, ayrı ayrı propagandaya muhatap olmalıdırlar.

Propaganda daha ziyade ormanla ilgili halk ve gençlik üzerinde tefsif olunmalıdır. Bunun, mümkün olduğu kadar menfi ve müsbet olayları kıyaslama tarzında olmasına dikkat etmelidir. Cahil halk kütlelerine tevcih olunacak propagandanın münhasıran göze hitap eden neviden olmasına önem vermelidir. Köylü halkın bilhassa muhafazakâr olduğu gözönünde tutulmalı, zorlayıcı olmaktan ziyade örnek olucu bir yol tâkip edilmelidir.

Ormancılık propagandası, konusunun hususiyeti dolayısı ile hem zihinlere hem de hislere hitap etmeli ve propagandanın teknik ve estetik unsurlarını bilhassa kullanmalıdır.

V

SON SÖZ

Propaganda, geniş halk kütleleri arasında yeni fikirlerin ve kanaatların yayılması, eski ve yanlış telâkkilerin reformasyonu maksadı ile kullanılan en kuvvetli bir silâh haline gelmiştir. Yanlış, noksan veya hiç mevcut olmayan orman ve ormancılık telâkkilerinin düzeltilmesinde, tamamlanmasında veya yayılmasında bu vasıtaya geniş ölçüde baş vurmak zarureti vardır.

Orman, varlığının faydaları ve yokluğunun zararları ile topyekûn millete ait olan bir varlıktır. Bu sebeptendir ki, orman dâvasının halli tek başına ormancının çözebileceği bir dâva değildir. Bütün millete ait olan bu dâvanın çözülmesine yine bütün milletin hem kafası hem de gönlü ile katılması lâzımdır. Bu, milletçe iştirâkin sağlanmasında propagandanın büyük rolü olacaktır.

Makul ve isabetli bir propaganda, için için işleyerek ve halkı ikna ederek ormanı bütün faydaları ile hem tanıtacak hem de sevdirecektir. Bu ise, ormancılara karşı halkın müzaharetini ve ihtiyarî iş birliğini sağlayacaktır. Bilhassa ormanla doğrudan doğruya ilgisi olan vatandaşın ormancıya karşı eskidenberi, beslediği husumet hisleri de ortadan kalkmış olacaktır. Bu sayede kanunî mevzuatın tatbikatı kolaylaşacak ve dolayısı ile ormancılık politikasının icaplarını yerine getirmek imkân dahiline girmiş bulunacaktır. Bu durum, yıllar yılı tek başına çırpınan cefakâr ve fedakâr ormancıya çektiği derin ızırabı unutturacak ve onu ilmî ve teknik bilgisinin ışığı altında vatan emrinde ve yeşilin peşinde daha büyük bir aşk ve daha büyük bir enerji ile çalışmağa sevkedecektir.

VI

BİBLİYOGRAFYA

- Agnew, Sir A. N. "An introduction to Forestry for young people" Edinburgh and London, 1933.
- Carlson, E. Floyd. "Television and Forestry" *Journal Forestry*, (50 (10) 1953 (715-9).
- "Das Forstwesen im Lichte der Tagespresse aller Länder" *Zeitschrift für Weltforstwirtschaft*, 1, 1934 (689-99).
- Der grosse Brockhause Bd. 15, 1933, Bd. 20, 1935.
- "Deutscher Wald- Deutscher Holz" *Forstliche Wochenschrift*, *Silva*. 22, 1934 (318-319).
- "Die grüne Woche, Berlin 1934" *Der Deutsche Forstwirt*. 16, 1934 (89-90)
- Enycl. Brittanica*, Vol. 18, 1948.
- Hawkes, Carl, L., "Methods of Extending Forestry" *Journal of Forestry*, 46 (6), 1948 (443-8).
- Heafley, Dennis. "Hints on staging a show Exhibit" *Quarterly Journal of Forestry*, 46 (2), 1952 (99-102).
- İnal, Selâhattin. "Tabiatı koruma karşısında biz ve ormancılığımız" İstanbul 1949, *Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından* No. 84.
- James, N. D. G. "Show Judging in Forestry" *Quarterly Journal of Forestry* (46) 2, 1952 (102-8).
- Jeyadew, T. "Propaganda in Forestry" *Indian Forestry*, 73 (5), 1947 (219-222).
- Korollef, A. "Forest Management and The People" *Forestry Chronicle*, (24) 2, 1948 (123-6).
- Lambert, Richard, S. "Propaganda", London 1945
- "La propaganda en faveur du bois" *Bulletin du comité des Forets*, Paris 10, 73, 1937 (418-425).
- Oliphant, J. N. "Some Thoughts on Forestry publication" *Empire Forestry Journal*, 21, 1942 (106-109).
- Preisanschreibung für eine Abhandlung über die "Wirtschaftliche Bedeutung des Waldes und der Waldwirtschaft in Baden" *Alg. Forst- und Jagdzeitung* 110, 1934 (72).
- "Principles of Forest Policy" Report of the 6 Th session of the conference (19 nov. - 6 dec. 1951) Roma 1952, Page 64-68.
- Shorter Oxford Engl. Dictio. 1944.
- The Empire Forestry Association, "The Forest, Forestry and Man" London 1941.

"Timber in the Festival of Britain", Timber Development Association Limited, London. Quarterly Review vol. 2. No. 11, 1950.

"Timber of the Bilding Trade Exhibition" Wood 16 (11), 1951, (442-5).

Tordoff, Herbet. "Forestry publicity through display" The carbican Forester. 8 (2), 1947 (83-90).

Türkiye Cümhuriyeti Orman Genel Müdürlüğü, "Ormancılık Haberleşme ve yayın servisi yönetmeliği" Tarih 1952, sıra No. 120.

Türkiye Cümhuriyeti "Orman Kanunu" Tarih 1937, No. 3116.

"World festival of Trees" FAO. Asia-Pasific-Forestry commission 1952 No. 69.